

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ - ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Τ Α Α Δ Η Λ Α Τ Η Σ Σ Υ Γ Κ Υ Ρ Ι Α Σ Τ Ο Υ 1977

ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ ΑΝΑΣΤΕΛΛΟΥΝ
ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ

Ἐκ τοῦ «Δελτίου τοῦ ΣΕΒ»

Εἶχε ἀποχαιρετισθεῖ τὸ 1975 μὲ ἀνακούφιση ἀπὸ τοὺς οἰκονομικοὺς προφῆτες. Ἦταν τὸ ἔτος πὸν ἐνῶ μετέφερε ἀπὸ τὸ 1974 τὴν ἐπαχθὴ κληρονομία τῆς σοβαρότερης μεταπολεμικῆς ὑφέσεως, γεννοῦσε, ἐνόσω προχωροῦσε, ἐλπίδες, ὅτι ἡ ἀνάκαμψη ἦταν κοντά. Οἱ ἀναπτυγμένες δυτικὲς χῶρες φαινόταν νὰ ἔχον ἀπορροφήσει τὶς συνέπειες τοῦ τετραπλασιασμοῦ τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου (Δεκέμβριος 1973) καὶ ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ δαμάσουν τὶς δυνάμεις τοῦ πληθωρισμοῦ. Μαζὶ μ' αὐτὲς καὶ ὁ ἀναπτυσσόμενος κόσμος θὰ ἔβλεπε κάπως καλύτερες μέρες. Τὸ 1976 ἀφήγει πίσω του πολλὰς ἀμφιβολίες. Ἀκόμη καὶ στὶς τρεῖς ἰσχυρότερες δυτικὲς οἰκονομίες — ἀμερικανική, γερμανική, καὶ ἰαπωνική — ἡ ἀνάκαμψη ἔχασε τὸν ἀρχικὸ παλμό της. Τρεῖς μεγάλες εὐρωπαϊκὲς οἰκονομίες — ἀγγλική, γαλλική, καὶ ἰταλική — παλαίβον πάλι μὲ τὸν στασιμοπληθωρισμό. Στὴν ὑπόλοιπη Δυτικὴ Εὐρώπη μόνο τρεῖς μικρὲς οἰκονομίες — ἀυστριακή, ἐλβετικὴ καὶ σουηδική — βλέπον φῶς. Ὡστόσο, παντοῦ στὸ δυτικὸ βιομηχανικὸ κόσμος, ἡ ἀνεργία μένει ἀδάμαστη. Τὸ πετρέλαιο ἀκρίβηκε πάλι.

Αὐτοὶ καὶ ἄλλοι εἶναι οἱ λόγοι, γιὰ τοὺς ὁποίους πολλοὶ φοβοῦνται μήπως τὸ 1977 κλείσει μὲ μιὰ νέα ὑφεση. Ἴδου ὅμως γιὰ τὴν ἀποτροπὴ ἐνὸς τέτοιου κινδύνου τί συμβουλεύει ὁ ΟΟΣΑ :

Στὴν τελευταία ἐξαμηνιαία ἔκθεσή του («Οἰκονομικὲς Προοπτικὲς») ὁ Ὄργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως καλεῖ τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, τὴ Γερμανία καὶ τὴν Ἰαπωνία νὰ παρωθήσουν μὲ τονωτικὰ τὶς οἰκονομίες τους γιὰ νὰ «ἐπιβεβαιωθεῖ» καὶ νὰ προχωρήσει ἡ ἀνάκαμψή τους, ὥστε (μὲ ἱμάντα μεταδόσεως τὸ διεθνὲς ἐμπόριο) νὰ τονωθοῦν καὶ οἱ ὑπόλοιπες. Ἀλλά, αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐλπίδα; Στὴν Οὐάσιγκτων, στὴ Μπὸν καὶ στὸ Τόκιο ἡ ἀπόφαση

θά είναι από τις πολύ δύσκολες. Τα τονωτικά είναι και λάδι στην πυρά του πληθωρισμού. Το 1977 λοιπόν έρχεται, μεταφέροντας από το 1976 το βάρος πολλών άμφιβολιών.

Από τον πόλεμο και μετά, η άμερικανική οικονομία είναι πάντα ο «πρόσκοπος» της συγκυρίας. Όταν άπειλείται ύφεση, η άμερικανική οικονομία είναι εκείνη, που υποχωρεί πρώτη. Όταν έρχεται πάλι η οικονομική άνοιξη, στις Ήνωμένες Πολιτείες είναι που έκδηλώνεται η πρώτη άνθιση. Το φαινόμενο αυτό επαναλήφθηκε και το 1975. Η ταχύρρυθμη άμερικανική ανάκαμψη ύπηρξε ο προάγγελος της γερμανικής και της ιαπωνικής. Και, τελευταίως βλέπουμε, ότι το λαχάνιασμα που παρατηρείται στις Ήνωμένες Πολιτείες από τις άρχές του καλοκαιριού, μεταδίδεται τώρα σαν επιδημία στην Εύρώπη.

Το φθινόπωρο οί Εύρωπαίοι βρέθηκαν έμπρός σ' ένα άπροσδόκητο πρόβλημα με δύο όψεις.

ΠΡΩΤΟ : Η κατανάλωση άν και διατηρεί τον παλμό της δέν παρέσυρε τις βιομηχανίες σέ επενδύσεις «δυναμικότητας» (δηλαδή, πρόσθετου παραγωγικού έξοπλισμού), γιατί η δυναμικότης τους υποαπασχολείται σαν σύνολο.

ΔΕΥΤΕΡΟ : Πήρε τέλος η άποκατάσταση των άποθεμάτων των βιομηχανιών, σέ βασικά προϊόντα, έξαρτήματα κλπ., που είχε άρχισει μετά την ύφεση.

Γιά τους δύο αυτούς λόγους, η ανάκαμψη δέν «άνεβαίνει», η άνεβαίνει πολύ ράθυμα, στις βιομηχανίες που δέν παράγουν άμεσα για τον καταναλωτή. Από την κατάσταση αυτή, έχουν πληγεί ιδιαίτερα οί βιομηχανίες βαρέως παραγωγικού έξοπλισμού και εργαλειομηχανών. Και φυσικά, οί χαλυβουργίες.

Οί τελευταίες αυτές δέν είδαν ούτε από μακρυά την ανάκαμψη. Οί παραγγελίες τους πέφτουν, ο ανταγωνισμός είναι άγριος και ο προστατευτισμός μαινεται. Προστατευτισμός και στις δύο πλευρές του Άτλαντικού. Τόν Ιούνιο, οί Ήνωμένες Πολιτείες επέβαλαν ποσοτώσεις σέ όρισμένες ποικιλίες εύρωπαϊκού, καναδικού και ιαπωνικού χάλυβος. Έδώ και λίγους μήνες, πολλές εύρωπαϊκές χώρες θέτουν φραγμούς στις εισαγωγές προϊόντων της ιαπωνικής χαλυβουργίας (ιδιαίτερα σέ ράβδους και σύρματα) που προσφέρονται πολύ φθηνά στις επιχειρήσεις, που τά χρησιμοποιούν.

ΧΩΡΕΣ ΠΟΥ ΤΑ ΚΑΤΑΦΕΡΝΟΥΝ ΚΑΛΥΤΕΡΑ

Η άμερικανική οικονομία είναι ο προπομπός του συνόλου της περιοχής, που καλύπτει ο ΟΟΣΑ. Άλλά στην εύρωπαϊκή περιοχή του Όργανισμού, τά σκήπτρα κατέχει η Γερμανία. Έτσι, πολλά στην Εύρώπη, έξαρτώνται από την πορεία της γερμανικής οικονομίας.

Έως τους τελευταίους μήνες, η γερμανική κατανάλωση προχωρούσε ίκανοποιητικά, όπως και οί έξαγωγές. Άλλά τώρα, παρατηρείται κάποια συγκράτηση τόσο στον δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Η κυβέρνηση της Μπόν κατάφερε να δαμάσει τον πληθωρισμό, δέν συμβαίνει όμως το ίδιο και με την άνεργία. Τελευταία, καθιερώθηκαν μέτρα, από τά όποια το κυριότερο είναι η πριμοδότηση της γεωγραφικής κινητικότητας εργατών και επαγγελματιών.

Ἄλλος σοβαρὸς οικονομικὸς πονοκέφαλος τῆς Γερμανίας, εἶναι ἡ (σχεδὸν) στασιμότητα τοῦ πληθυσμοῦ, πράγμα ποῦ σημαίνει, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ ἀγορὰ ἀναπτύσσεται ἀργὰ καὶ κάνει τὴ γερμανικὴ οἰκονομία, τὶς ἐπιχειρήσεις δηλαδὴ καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὶς βιομηχανίες, νὰ ἐξαρτῶνται ὀλοένα περισσότερο ἀπὸ τὶς ἐξαγωγές.

Ἄλλες χῶρες, ὅπως οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες καὶ ἡ Γαλλία, δὲν ἀντιμετωπίζουν σὲ τόσο βαθμὸ καὶ τόσο μόνιμα τὸν «ἐξαγωγικὸ κίνδυνο». Πάντως, ἡ σχετικὴ σταθερότης τῶν γερμανικῶν τιμῶν, ποῦ ἀντισταθμίζει τὶς διαδοχικὲς ἀνατιμήσεις τοῦ μάρκου καὶ ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποία ὁ γερμανὸς βιομήχανος συνηθίζει πάντα νὰ ἐκτελεῖ τὶς παραγγελίες τῆς πελατείας του, ἐπιτρέπουν στὶς γερμανικὲς ἐξαγωγές νὰ κρατοῦν τὶς θέσεις τους στὶς διεθνεῖς ἀγορές.

Ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1975 ἕως τοῦ 1976 ἡ ἐξέλιξη τῆς παραγωγῆς τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν κλάδων ἦταν στὴ Δυτικὴ Γερμανία ἀρκετὰ ἀσύμμετρη.

Ἡ παραγωγή ἐπιπέδων προϊόντων τῆς ὑαλουργίας αὐξήθηκε κατὰ 25 % ἐνῶ οἱ κλάδοι τῶν ἐνδυμάτων καὶ τοῦ ὑποδήματος παρουσίασαν πτώση 5 %. Ἀνάμεσα στὰ δύο αὐτὰ ἄκρα (30 %), ποῦ εἶναι ἀποτέλεσμα εἰδικῶν συνθηκῶν, βλέπουμε τὴ χημεία (ποῦ εἶναι ὁ πιὸ ρωμαλέος κλάδος καὶ ὄχι μόνον στὴ Γερμανία) νὰ αὐξάνει τὴν παραγωγή της κατὰ 22 %, τὴ χαρτοποιία (καὶ χαρτόμαζα) κατὰ

ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΧΩΡΕΣ (Σειρά ἀνάλογα μὲ τὸ ΑΕΠ)	Βιομηχανικὴ παραγωγή (α)	Τιμάρθιμος	Μισθοὶ στὴ Βιομηχανία	Ἀνεργία	Ἐξαγωγές % Εἰσαγωγῶν (β)
	Διαφορές % σὲ 12 μῆνες				Τελευ- Πρὶν ταίος 12 μῆνας μῆνας
ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ	+ 7 IX	4,0 IX	6 VII	- 11 X	125/118 IX
ΓΑΛΛΙΑ	+ 14 IX	9,5 IX	14 VIII	+ 9 IX	88/101 IX
Μ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑ	+ 3 VIII	14,5 IX	18 IX	+ 20 X	85/88 IX
ΙΤΑΛΙΑ	+ 13 VII	17,0 IX	19 VII	+ 27 IX	84/83 IX
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	+ 5 V	17,0 IX	31 IV	+ 52 VI	57/75 IX
ΙΣΠΑΝΙΑ	+ 10 VII	8,0 IX	10 VI	+ 10 VIII	97/102 VII
ΣΟΥΗΔΙΑ	0	9,5 IX	11 VIII	+ 2 IX	100/98 IX
ΒΕΛΓΙΟ	+ 20 VIII	9,5 IX	13 IV	+ 20 IX	86/84 VIII
ΕΛΒΕΤΙΑ	+ 2	1,0 IX	3 IX	+ 5 IX	95/98 IX
ΔΑΝΙΑ	+ 7 VIII	7,0 IX	10 VIII	- 15 IX	74/86 IX
ΑΥΣΤΡΙΑ	+ 10 IX	9,5 IX	13 VIII	0 IX	72/82 IX
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	+ 7 IX	8,0 IX	18 VI	- 23 X	73/69 X
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	+ 5 VIII	13,5 IX	12 VI	+ 21 X	80/76 IX
ΕΛΛΑΣ	+ 8 V	12,5 IX	17 IX	- 43 V	45/39 V
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	+ 3 VI	19,0 IX	—	—	56/44 VIII
ΙΡΑΝΔΙΑ	+ 13 VI	19,0 VIII	25 III	+ 4 X	94/100 IX
ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	+ 6 IX	6,0 IX	8 VIII	+ 5 X	93/112 IX

(α) Κατὰ ὄγκο. (β) Ἐξαγωγές FOB καὶ εἰσαγωγές CIF, ὅπου εἶναι δυνατό. Οἱ λατινικοὶ ἀριθμοὶ εἶναι οἱ μῆνες τοῦ ἔτους.

18 % και τὸν κλάδο ἠλεκτρικῶν καὶ ἠλεκτρονικῶν προϊόντων κατὰ 8 %. Πρόκειται γιὰ κλάδους, ποὺ συμπεριφέρονται ἱκανοποιητικά, μὲ ρυθμοὺς λογικοὺς, γιὰ μιὰ περίοδο ἀνακάμψεως, ἂν καὶ τελευταῖα ἔχει παρατηρηθεῖ κάποια ἀδυναμία στὸν τομέα τοῦ βαρέως ἠλεκτρικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Ἡ μεταποίηση τοῦ χάλυβος εἶχε ἐτήσιο αὐξητικὸ ρυθμὸ 6 % (πάντα στὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο Σεπτέμβριος 1975 - 1976) ἐνῶ ἡ παραγωγή χάλυβος ὑποχώρησε κατὰ 5 %. Τέλος, ὁ οἰκοδομικὸς κλάδος παρουσίασε αὐξηση μόνον 3 %. Ἀλλά, γενικά, οἱ γερμανοὶ βιομήχανοι δὲν ἀνησυχοῦν ὑπερβολικὰ γιὰ τὸ μέλλον.

ΤΡΕΙΣ ΜΙΚΡΟΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τὸ ἴδιο μπορεῖ κανεὶς νὰ πεῖ γιὰ τοὺς ἑλβετοὺς, τοὺς αὐστριακοὺς καὶ τοὺς σουηδοὺς βιομηχάνους.

Στὴν Ἑλβετία ἡ ἀνάκαμψη ἂν καὶ κάπως ἀργοπορημένη, ἐπιβεβαιώθηκε τὸ φθινόπωρο. Οἱ παραγγελίες ἐξωτερικοῦ εἶναι ἀρκετὰ καλές. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ κέρδη εἶναι καλύτερα, χάρις στὶς ὀμαδικές ἀπολύσεις ξένων ἐργατῶν.

Ἡ ἑλβετικὴ ἀνεργία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι συμβολικὴ. Καθὼς ἡ βιομηχανικὴ δυναμικότητα δὲν ἀπασχολεῖται σ' ὅλη τῆς τὴν ἔκταση, ἡ ζήτηση πιστώσεων (γιὰ ἐπενδύσεις) εἶναι περιορισμένη. Ἀντίθετα, εἶναι μεγάλη ἡ ζήτηση ἐξαγωγικῶν πιστώσεων. Μὲ διαφόρους συναλλαγματικοὺς διακανονισμοὺς οἱ τράπεζες εὖνοοῦν τοὺς κλάδους, ποὺ ἀντιμετωπίζουν δυσκολίες, ὅπως εἶναι ἡ ὄρολογοποιΐα, τὰ ὑφάσματα καὶ τὰ ἐνδύματα. Τὸ ἀκριβὸ ἑλβετικὸ φράγκο εἶναι μεγάλο ἐμπόδιο στὶς ἐξαγωγές.

Ἡ ἑλβετικὴ ὄρολογοποιΐα περνᾷ πραγματικὴ κρίση. Μέσα σ' ἓνα χρόνο οἱ παραγγελίες τῆς ἔπεσαν κατὰ 25 %, ἐνῶ ἡ βιομηχανία τῆς χώρας σὰν σύνολο παρουσιάζει αὐξηση παραγγελιῶν κατὰ 5 % (ἡ γερμανικὴ 8,5 %). Μὲ τὴν εὐκαιρία, ἄς σημειωθεῖ, ὅτι καὶ στὴν Ἑλβετία, ὅπως στὴ Γερμανία, ὁ πληθυσμὸς μένει στάσιμος καὶ ἡ ζήτηση τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς αὐξάνεται πάρα πολὺ λίγο, καί, ἔτσι, ἡ οἰκονομία ἀντιμετωπίζει μόνιμα τὸν «κίνδυνο τῶν ἐξαγωγῶν».

Καὶ ἡ Σουηδία ἔχει ξεπεράσει τὴν ὕφεση μὲ καλοὺς βαθμοὺς. Ἡ κρίση τοῦ χάλυβος ὑποχρέωσε τὴ νέα (φιλελεύθερη) κυβέρνηση νὰ παραιτηθεῖ ἀπὸ τὸ μεγαλεπίβολο σχέδιο τῶν «χαλυβουργιῶν 1980» στὶς βόρειες περιοχὲς τῆς χώρας, ποὺ εἶχε καταστρώσει ἡ παλαιὰ (σοσιαλιστικὴ) κυβέρνηση καὶ νὰ ἀρκεσθεῖ στὴν ἐξυγίανση τῶν ἐθνικοποιημένων χαλυβουργιῶν.

Ὅσο γιὰ τὴν Αὐστρία, μπορεῖ νὰ λεχθεῖ ὅτι «θριαμβεῖ ὑπὸ ἐχεμύθεια»: Ἄνεκτὸς πληθωρισμὸς, σχεδὸν καθόλου πιά ἀνεργία (μάλιστα, ρεκόρ ἐνεργῶν πληθυσμοῦ), νόμισμα ποὺ κατορθώνει νὰ παρακολουθεῖ τὸ μάρκο (παρὰ τὸ ἐλλειμματικὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο) καὶ ἄφθονες παραγγελίες στὴ βιομηχανία. Ἀνάμεσα στὶς τελευταῖες αὐτὲς ξεχωρίζουν οἱ προμήθειες παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ γιὰ μεγάλα ἔργα ἐξωτερικοῦ, κατὰ κύριο λόγο στὶς ἀνατολικὲς χῶρες (Π.χ. ἓνα ἐργοστάσιο φορτηγῶν αὐτοκινήτων στὴν Πολωνία) καὶ μετὰ στὶς ἀραβικὲς χῶρες, ὅπου, ἡ περισσότερο ἀπὸ οὐδέτερη πολιτικὴ τοῦ καγκελαρίου Κρεῖσκυ, ἔχει ἀνοίξει πολλὰς πόρτες. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι αὐξηση τῶν παραγγελιῶν μηχαν-

νημάτων, ηλεκτρογεννητριών, ξύλου και χαρτιού. 'Η αυστριακή δασική βιομηχανία προχωρεί ίκανοποιητικά, αντίθετα με τη φινλανδική, που μένει στάσιμη. "Ένα μεγάλο ά του της αυστριακής βιομηχανίας είναι ότι οι εξαγωγικές τιμές της πέφτουν, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει σχεδόν σ' όλες τις άλλες βιομηχανικές χώρες. "Έτσι, οι αυστριακές εξαγωγές αυξήθηκαν σ' ένα χρόνο κατά 12 %. Ειδικά, οι εξαγωγές στις άραβικές χώρες παρουσιάζουν αύξηση 39 %.

ΕΥΡΩΠΗ ΓΚΡΙΝΙΑΣ ΚΑΙ ΓΚΙΝΙΑΣ

Οι προοπτικές είναι πολύ λιγότερο ευχάριστες στην υπόλοιπη Εύρώπη, από το Βέλγιο ως την Πορτογαλία και από την Ίρλανδία ως την Ίταλία.

Στην περιοχή αυτήν, ή ανάκαμψη ήλθε, όπως τουλάχιστον επιμένουν να τη βλέπουν οι κυβερνήσεις. "Αλλά πού είναι ή... ανάκαμψη; Μοιάζει να παίζει το κρυφτούλι.

Οι πωλήσεις είναι καλές ή υποφερτές στους κλάδους των οικιακών ηλεκτρικών συσκευών, των ηλεκτρονικών (καταναλωτού) του αυτοκινήτου και γενικά των ειδών που ενδιαφέρουν άμεσα τον ιδιώτη. "Αλλά, επειδή σ' όλους αυτούς τους κλάδους ή δυναμικότητα εξακολουθεί να υποαπασχολείται, ή ευφορία δέν θέλει να μεταδοθεί στις βιομηχανίες που παράγουν παραγωγικά και βασικά προϊόντα.

"Έτσι, σ' όλες αυτές τις χώρες, ή συζήτηση στρέφεται γύρω από το πώς θά τονωθούν οι οικονομίες και πώς θά προστατευθούν από τον ξένο ανταγωνισμό. "Όσο για προγράμματα... σωστή επιδημία.

Στη Γαλλία, το πρόγραμμα του νέου πρωθυπουργού Ραϋμόν Μπάρ περιορίζεται σχεδόν άποκλειστικά στην καταπολέμηση του πληθωρισμού. "Εργοδότες και συνδικάτα άνυπομονούν για έκτακτα μέτρα, πράγμα που δείχνει, ότι ή ανάκαμψη έχει σχεδόν ματαιωθεί. "Η ζήτηση τελειωμένων προϊόντων κατέρριψε το λίγο πριν από την ανάκαμψη (Ίούνιος 1974) επίπεδο-ρεκόρ, όχι όμως και των βασικών προϊόντων. Οι μηχανικές κατασκευές παίρνουν ελάχιστες παραγγελίες από τον ιδιωτικό τομέα και για τον λόγο αυτόν, εξαρτώνται πολύ από τα δημόσια έργα. "Ο παραγωγικός εξοπλισμός μένει στάσιμος, όπως και ή χημεία και το αυτοκίνητο. "Όσο για τις εργαλειομηχανές, δέν απέχουν πολύ από το χαμηλότερο επίπεδο του 1975. Το έμπορικό ίσοζύγιο εξασθενίζει και οι επενδύσεις των μικρομεσαίων βιομηχανιών δέν προχωρούν διόλου, εδω και δύο χρόνια.

Στην Ίρλανδία, έχει καταστρωθεί ένα μεγαλεπήβολο σχέδιο : "Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν 60.000 νέες θέσεις εργασίας σε τέσσερα χρόνια και να επαναφερθεί ό πληθωρισμός σε έτήσιο ρυθμό 5 % (άπό 19 % τώρα). "Αλλά εκφράζονται πολλές άμφιβολίες για την πραγματοποίησή του.

"Η Άγγλία δέν ελπίζει παρά μικρή αύξηση της παραγωγής μέχρι τις άρχές του καλοκαιριού. Μόλις 2 %, ενώ σύμφωνα με τις εκτιμήσεις ιδιωτικού γραφείου οικονομικών έρευνών, οι προβλέψεις για τη Γαλλία είναι 5,5 % και τη Γερμανία 5 %. Για το λόγο αυτόν, βιομηχανίες και συνδικάτα πιέζουν την κυβέρνηση, να θέσει φραγμούς στις εισαγωγές : Μέτρα άντιντάμπινγκ, επαναδιαπραγμάτευση

όρισμένων συμφωνιών της GATT, πού πρόκειται νά εφαρμοσθοῦν σέ λίγον καιρό, διαβήματα τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς στοὺς... φοβεροὺς αὐτοὺς Ἰάπωνες νά περιορίσουν τὶς ἐξαγωγές τους στὴν Εὐρώπη.

Ἡ Ἰσπανία (ὅπου ἡ ὑφεση συνεχίζεται) αὐξήσε κατὰ 20 % σχεδὸν ὅλους τοὺς δασμούς της, πράγμα πού ἔχει σημασία σέ στιγμὲς πού ἐτοιμάζεται νά ζητήσει τὴν εἰσδοχὴ της στὴν Εὐρωπαϊκὴ Κοινότητα — δηλαδή νά ἀφοπλίσει τὰ ἔμπορικά της σύνορα.

Ἡ Πορτογαλία αὐξήσε κι' αὐτὴ τοὺς δασμούς της καὶ ἐπέβαλε τὴν (ἄτοκη) παρακατάθεση τῆς ἀξίας τῶν παραγγελιῶν στοῦ ἐξωτερικό. Τὸ σύστημα αὐτό, γνωστὸ καὶ στὴν Ἑλλάδα, ἐφαρμόζεται στὴν Ἰταλία ἀπὸ τὸν περασμένο Ἰούνιο καὶ «κατ' ἀρχὴν» θὰ πρέπει νά καταργηθεῖ τὸν Ἀπρίλιο. Ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ συναλλαγματος διατηρεῖται, ἂν καὶ κατὰ τὶς προβλέψεις πού ὑπῆρχαν στὰ τέλη Δεκεμβρίου, θὰ περιορισθεῖ στοῦ μισοῦ. Ἀλλά, ὥστόσο, ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις μελετᾷ τρόπους νά περιορίσει τὶς εἰσαγωγές πετρελαίου καὶ κρεάτων, πού ἀντιπροσωπεύουν τὶς μεγαλύτερες ἀφαιμάξεις τοῦ συναλλαγματικοῦ ἰσοζυγίου. Μιὰ συζητούμενη δυνατότητα εἶναι τὸ δελτίο. Ἀλλὰ ποιὰ κυβέρνησις θὰ τολμήσει;

ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΑ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Ὁ ΟΟΣΑ καλεῖ τὶς τρεῖς μεγάλες ὑγιέστερες οἰκονομίες νά πάρουν ἐκτακτὰ μέτρα γιὰ νά τονωθοῦν καὶ οἱ ὑπόλοιπες. Ἀλλὰ γιατί μόνο αὐτές; Γιατί εἶναι οἱ μόνες πού μποροῦν νά ἐκτείνουν τὶς οἰκονομίες τους χωρὶς μεγάλους (ὑποτίθεται) κινδύνους: Ἐχουν ἀνεκτὸ πληθωρισμὸ καὶ ἡ πορεία τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοζυγίων τους εἶναι ἱκανοποιητικὴ.

Καὶ ἡ ἔκθεση τοῦ ΟΟΣΑ προειδοποιεῖ, ὅτι διαφορετικά, δηλαδή ἂν οἱ ὑγιέστερες χῶρες δὲν τονώσουν τὴν ἐσωτερικὴ ζήτησις καὶ δὲν ἀπορροφοῦν μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν εἰσαγωγές, πράγμα πού θὰ δημιουργεῖ ἀπασχόλησις σέ ἄλλες χῶρες, οἱ τελευταῖες αὐτές (πού πάσχουν περισσότερο ἀπὸ τὸν πληθωρισμὸ καὶ ἀπὸ συναλλαγματικὲς δυσχέρειες καὶ γι' αὐτὸ δὲν μποροῦν χωρὶς ἄμεσους κινδύνους «νά ἐκτείνουν» τὶς οἰκονομίες των) ἢ διστακτικὴ ἀνάκαμψή τους θὰ ἀναστραφεῖ σέ ὑφεση, μὲ ἀποτέλεσμα αὐξήσις τῆς ἀνεργίας καὶ προστατευτικὰ μέτρα, ὁπότε τὸ κακὸ θὰ μεταδοθεῖ καὶ στοὺς ὑγιεῖς.

Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1975 ἡ περιοχὴ τοῦ ΟΟΣΑ (Βόρειος Ἀμερικὴ, Δυτικὴ - Νότια Εὐρώπη, Αὐστραλία - Νέα Ζηλανδία) εἶχε 15,3 ἑκατομμύρια ἀνεργούς. Ἄν ἡ κατάστασις πάει στοῦ χειρότερου, ἡ ἀνεργία θὰ αὐξηθεῖ ἀκόμη περισσότερο. Καὶ (κατὰ τὸν ΟΟΣΑ) τὴν φορὰ αὐτὴ θὰ πληγοῦν ἰδιαίτερα οἱ χῶρες τῆς Νότιας Εὐρώπης ἀπὸ τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Πορτογαλία μέχρι τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκία.

Κατὰ τὰ λοιπά, ὁ ΟΟΣΑ προβλέπει ἀργὸ ρυθμὸ ἀναπτύξεως. Μόνο 4 % γιὰ τὸ σύνολο τῆς περιοχῆς του. Σχεδὸν μηδὲν γιὰ τὴν Ἀγγλία, 3,5 % γιὰ τὴ Γερμανία, 4,5 % γιὰ τὶς Ἠνωμένες. Ὅλα τὰ προγνωστικὰ ἀναθεωροῦνται πρὸς τὰ κάτω...

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΝΕΩΝ ΑΝΩΜΑΛΙΩΝ

Αυτά, από τα «μακροοικονομικά» του ΟΟΣΑ. Τόσα εκατοστά πάνω, τόσα εκατοστά κάτω. Νά φουλάρουν οί οικονομίες, πού έχουν τα καλύτερα φρένα (λιγότερο πληθωρισμό) για να πάρουν παλμό οί άλλες κλπ. κλπ. Άλλά μερικοί αρχίζουν να βλέπουν ότι δεν είναι αυτό το πραγματικό πρόβλημα. Οί δυτικές οικονομίες (ή τουλάχιστον οί περισσότερες) πάσχουν από σειρά όλόκληρη νέων ανωμαλιών για τις όποιες δεν έχουν βρεθεί ακόμη τα κατάλληλα διορθωτικά (ή τα δοκιμαζόμενα παράγουν παρενέργειες, δηλαδή νέες ανωμαλίες). Ίδου μερικές :

— Οί τράπεζες διαθέτουν άφθονο χρήμα για πιστώσεις. Άλλά ή ζήτηση χρηματοδότησεως από την πλευρά των επιχειρήσεων είναι περιορισμένη. Και όταν οί επιχειρήσεις ζητούν δάνεια, αυτό γίνεται συχνά (όπως π.χ. στην Ίταλία) όχι για να επενδύσουν ή για να κινήσουν εγκαταστάσεις πού ύποαπασχολούνται (προσλαμβάνοντας προσωπικό) αλλά για να καλύψουν ζημιές. "Όταν πάλι δανείζονται, έστω για παραγωγικούς σκοπούς, τó κόστος του δανεισμού είναι παρά τή μέτρια ζήτηση πίστωσης, δυσβάστακτο και περισσότερο στις χώρες εκείνες όπου θά έπρεπε να είναι ελαφρότερο για να πάρει εμπρός ή παραγωγική μηχανή.

— Ό οικοδομικός κλάδος πού έχει ιδιαίτερη σημασία τόσο για την απασχόληση, όσο και σαν διέξοδος τής αποταμιεύσεως, πού συσσωρεύεται στις τράπεζες χωλαίνει τρομακτικά στις περισσότερες χώρες. Έξαιτίας και έδω, του άκριβου χρήματος.

— Η άκαταστασία, πού βασιλεύει τα τελευταία χρόνια, στις αγορές συναλλαγματος, μετά την κατάργηση των σταθερών ισοτιμιών, προκαλεί σύγχυση στις επιχειρήσεις και ένθαρρύνει τα άτομα σε κερδοσκοπικές πράξεις (παιγνίδι με τó συνάλλαγμα, άποθησαυρισμοί βασικών προϊόντων κλπ.).

— Σε πολλές βιομηχανικές χώρες αρχίζει να ανοίγεται ένα πολύ μεγάλο χάσμα ανάμεσα στις μεγάλες επιχειρήσεις και τις υπόλοιπες. Οί πρώτες είναι συχνά σε θέση να επενδύουν σε νέες τεχνολογίες ή σε νέες αγορές, αναζητώντας έτσι ύποκατάστατα για τó μέρος τής παλαιάς πελατείας πού χάνουν. Άλλά τί να κάμουν οί μικρομεσαίες όταν ή έθνική τους αγορά είναι στάσιμη; Τó αποτέλεσμα είναι ότι ή μικρομεσαία επιχείρηση χρεώνεται, ύποχρεώνεται και μάλιστα με μεγάλο κόστος, όπως είδαμε, για να επιζεί. Μένει όμως στάσιμη, ενώ αυτή είναι εκείνη (γιατί είναι συνθηέςτα επιχείρηση έντάσεως εργασίας) πού θά δημιουργήσει απασχόληση, στις περιοχές ή τις πόλεις, όπου ένδημει άνεργία.

— Τέλος, δεν ύπάρχει άποτελεσματική πολιτική αποταμιεύσεως, πού θά εξασφάλιζε λογικά, μιá ρύθμιση τής άμέσου καταναλώσεως και την ίδια ώρα τή χρηματοδότηση τής βιομηχανίας. Μιá μονάδα επιτόκιο παραπάνω ή λιγώτερο, δεν είναι λύση. Τιμαριθμοποίηση; Έχει παρενέργειες. Κεφαλαιαγορά; Δεν είναι για τούς πολλούς.

Λοιπόν, κλασικά προβλήματα και νέες ανωμαλίες πού κάνουν και τα παλαιά προβλήματα να φαίνονται καινούργια. Θα βρεθούν τó '77 Μάγοι πού θά φέρουν στον κόσμο τα δώρα μιās νέας λύσεως;